

J. J.

Od Kopernika do sztucznej planety

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 5/1, 155

1960

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

OD KOPERNIKA DO SZTUCZNEJ PLANETY

Organizowanie wystaw z dziedziny astronautyki należy do tradycji w działalności Muzeum Techniki NOT. Pierwsza taka wystawa została otwarta już na jesieni 1956 r. Uroczyste otwarcie ostatniej *Od Kopernika do sztucznej planety* odbyło się w Warszawie w lipcu 1959 r.

Wystawa ta powstała w wyniku współpracy między Muzeum Politechnicznym Towarzystwa Upowszechnienia Wiedzy Naukowej i Politycznej w Moskwie i Muzeum Techniki Naczelnej Organizacji Technicznej w Warszawie przy udziale Towarzystwa Przyjaźni Polsko-Radzieckiej i Towarzystwa Wiedzy Powszechnej.

Celem wystawy jest zobrazowanie ogromnego przełomu, jaki dokonał się w ludzkiej myśli i wiedzy o kosmosie na przestrzeni kilku ostatnich stuleci oraz polskiego i radzieckiego wkładu w ten przełom. Całość ekspozycji dzieli się na osiem części obejmujących ewolucję wyobrażeń człowieka o wszechświecie, obecny stan nauki i techniki astronautycznej oraz perspektywę przyszłości.

Dział I „Człowiek poznaje ciała niebieskie” ilustruje rozwój astronomii od starożytności (Ptolomeusz), poprzez średniowiecze, okres Odrodzenia (Kopernik, Galileusz), do czasów nowożytnych. Ekspozatami są reprodukcje rycin, rękopisów i druków oraz liczne modele. Na szczególną uwagę zasługują modele kaliskich przyrządów do obserwowania plam słonecznych (pierwsza połowa XVII w.) zrekonstruowane wiernie w skali 1:1 na podstawie szczegółowych badań i wyliczeń dra T. Przypkowskiego. Podobnie wiernie został wykonany w skali 1:10 model lunety Heweliusza, której długość wynosiła 20 m. Luneta ta była w swoim czasie (1673 r.) największym przyrządem do obserwacji astronomicznych na świecie.

Dział II „Co to jest sztuczny satelita” przedstawia m. in. historię pomysłu zbudowania sztucznego satelity, począwszy od fantazji powieściopisarzy (Hale, Verne, Lasswitz), a skończywszy na ścisłych obliczeniach Ciolkowskiego.

W dziale III zatytułowanym „Rakieta jedynym środkiem komunikacji międzyplanetarnej” przedstawione są dzieje rozwoju silnika raketowego. Omawia się rakiety chińskie, rakiety Walentego Sebischa z Raduszkowic, Kazimierza Siemienowicza, Józefa Bema i innych pionierów astronautyki.

Dział IV — „Sztuczne ciała niebieskie i rakiety dla ich uruchomienia” stanowi centralną część wystawy; zawiera on między innymi makietę w skali 1:1 trzech „sputników” radzieckich i sztucznej planetoidy.

Tytuły pozostałych działów wystawy są następujące: „Badania geofizyczne i zjawisk kosmicznych wykonywane przez sztuczne satelity ziemi”, „Dzisiaj i jutro techniki raketowej”, „Medycyna kosmiczna” oraz „Perspektywy astronautyki”.

Przewiduje się, że wystawa *Od Kopernika do sztucznej planety* będzie pokazana w innych większych miastach Polski oraz za granicą.